

СЕЛО СТЯМА

Географско Положение

По шосето Пловдив – Брезово, в североизточна посока на 18 километра от Пловдив е разположено с. Стряма, съставно селище от община Раковски.

Непосредствени съседи с които хората от с. Стряма са живели стотици години, са следните села:

- на север – с. Ръжево Конаре, с. Дълго поле, с. Момино село;
- на изток – с. Парчевич и с. Секирово (дн. квартали на гр. Раковски) ;
- на юг – с. Ясно поле, с. Маноле, с. Трилистник ;
- на запад – с. Калековец , с. Динк.

История

Населението на нашия край е надживяло 180 години гръцко робство и 500 години турско робство. Запазило е своето духовно богатство и материална култура. Накратко - през 1893 година жителите на село Гърците идват в Ене Бегчи и на селото се дава името на река Стряма. Първоначално селото е било по брега на Стряма, но след наводнение селото се мести на сегашното му място.

Село Гърците

Първите исторически данни за село Гърци – те открити засега, датират от 1756 година. Село Гърци-те е било разположено на двата бряга на река Стряма, край трите могили, в месността Юртищата. В онези години, главното корито на реката е минавало през село Калековец и се е наричало Вета Стряма (Стара Стряма). В последствие то се е засипвало от наноси и реката е образувала два ръкава. Именно на бреговете на един от тези ръкави е било разположено селото, двете махали са били свързани с дървен мост. Наоколо са растели обширни гори, естествено продължение на средногорските масиви, богати на дивеч, в които обитателите на това селище са ловували на воля. Според легенда жителите на село Гърците са докарани под турски конвой оттатък балкана, защото са били хора свободолюбиви по дух и горди по природа. Вместо да станат покорна рая, те водили един по – свободен живот или казано с други думи – занимавали се с разбойничество. Конвойт оставил нашите предеди в месността Инадъра, наречена така на името на онбашията, командващ конвоя – Адър. След като турците си заминали, новопристигналите за кратко време си направили колиби от пръст и кал. В последствие, благодарение на предишния си „занаят“ се обзавели със стока и инвентар. А и имали прекрасни условия за това. Наблизо минавал главният път от Цариград за София, наричан тогава, а и доскоро – Друмът. Ограбването на пътуващите кервани осигурявало добро препитание. Постепенно жителите на селото изоставели разбойническия занаят и започнали да се занимават със земеделие и скотовъдство, за което имали прекрасни условия. Построили си по – удобни за тогавашните представи къщи и стопански постройки, плащали си данъците, имали си църква, кмет и печат на словото. В селото е имало 82 семейства, едно първоначално училище, един учител, двадесет ученици, една църква, и един свещеник. Така живели жителите на с. Гърците до януари 1893 година. През нощта на Ивановден, в резултат на голения студ, реката замръзва, ледените блокове преграждат пътя на водата и селото е залято от стихията. Било празник и хората били будни до късно, и всички успяват да се спасят. Разпиляват се с малко покъщнина и добитък при роднини и познати от околните села. Природата заличава от лицето на земята село Гърците.

Село Ене Бегчи

Ене Бегчи или още Йенибегчи е било турско село. Постепенно към него се е оформила ратайска махала от българи. Такива махали се изграждали почти към всички турски селища в този район. Българите са били предимно пастири или са работили по оризищата. През 1871 година в Ене Бегчи е имало 15 християнски семейства. Тъй като в селото не е имало църква те са ходили да се черкуват в село Гърците. По това време връзките между двете села са се затвърдили – много от жителите на Гърците са закупили имоти в замлицето на Ене Бегчи. До освобождението от Турско робство в Ене Бегчи не е имало училище. През януари 1878 година един отряд от войската на руския генерал Карцов преминава през Ене Бегчи на път за Пловдив и освобождава тукашните села. Мнозина от турците бягат, но специално тези от Ене Бегчи остават, защото не са извършили золуми на българите, а и те като тях са били бедна рая. Документи сочат, че 10 години след освобождението старейшинският съвет и кметът, които са управлявали селото, са били от турски произход. Масово изкупване на турски земи от българите започнало през 1893 година, когато жителите на Гърците идват и се заселват в Ене Бегчи. Последният турски кмет на селото е бил Рашид Ахмедов, който бил избран през 1889 година. С идването на българите от с. Гърците повече кмет турчин не е избран. След 1903 година българите са направили невъзможен живота на турците и те един по един са се изселели. В периода 1893 – 1915 година българите са закупили на безценица, а в някои случаи и заграбили хиляди декари обработваема земя и гори.

Така се създава богатото село Стряма.

Богатата плодородна земя и обширните гори и ливади давали препитание на стрямалии. Мнозина от тях забогатели. През 1928 година в селото имало 14 000 овце, и много едър рогат добитък. Било е гордост всеки стопанин да притежава хубав кон, с който да се показва на многобройните селски празници.

Голямо изпитание за жителите на Стряма е земетресението през 1928 година. Най –

напред е паднала църквата, после всички къщи. Най – устойчиви са се оказали плетените и измазани с кал плевни, в които хората са намерили подслон. Цар Борис III посетил селото и след като видял от какво се нуждаят селяните, наредил на войката да им сковат дървени бараки. След година две стрямалии си построили нови, още по – хубави къщи.

Днес село Стряма е едно от най – хубавите села в България. Има 3705 жители, между които много образовани хора – агрономи, инженери, учители, хора на изкуството и един световен шампион в спорта – Стефка Костадинова. Най – ценният капитал за благосъстоянието и успеха на с. Стряма през миналите и бъдните години си остава трудолюбието на обикновените селски хора. Това богатство е създадено с много усилия на нашите деди и прадеди, от техните бащи и майки.

В наши дни

Междуселищните граници на селото и на земеделските земи са уточнени с протоколи на земеустроителните комисии при образуването на ТКЗС (1954 – 1958). Всички междуселищни по отношение на земеделските земи са безспорни и са потвърдени при възстановяването им от поземлените комисии през 1990 – 1993 година. Имало е спорни граници само с Община Раковски, но този спор е останал нерешен. В тези възстановени граници землището на с. Стряма е :

според справка на земите по култури от 1990 година – 42 993 декара;

според рекапитулация на земите по култури от 1990 година – 43 793 декара.

Вероятно поседната справка е вярна, след като към землището на селото е прибавена и земята от двете страни на р. Стряма заселена с тополи. Тези площи са както следва:

северно от моста на река Стряма, по десния бряг – 298 декара;

северно от моста на река Стряма, по левия бряг – 329 декара;

южно от моста на реката по левия бряг – 198 декара.

Така посочените площи се стопанисват от фирма „Водно стопанство“ и само 20 на сто от дървесината се дава на Община Стряма.

При измерването преди земеразделянето през 2001 година фирма „Геодезия“ установи, че стрямското землище е 43 625 декара и на тази база се извърши земеразделянето.

Селото носи името на река Стряма. Това име има древнотракийски произход и произлиза от думата „сирмус“ , което означава поток, река. През различните епохи реката е имала и други названия – Гьопса, Вета или Вехта и сегашното Стряма. Селото е преименувано на реката преди около 113 години с указ 168 на Народното събрание през 1893 година. Преди това се е казвало Гърците и Ени Бегчи. Относно реката тя е ляв приток на река Марица. Извира под връх Вежен (Стара планина), тече през Карловското поле и Горнотракийската низина и се влива в Марица южно от с. Маноле. Тя е с дължина 110 километра или 1394 квадратни километра. Дебитът и в долното течение е непостоянен тъй като още в горното течение голяма част от водите и се отклоняват за напоителни цели. Коритото на реката ежегодно се удълбочава тъй като се вадят инертни материали за строителството от разни фирми безотговорно и това доведе до пропадане на бетонния мост през есента на 2007 година.

По протежение на реката, в направление север – юг, стрямското землище е дълго около 11 километра и широко около 4 километра. На тази площ от 44 000 декара се срещат най – различни растителни видове, като най – богата е горската растителност, която за жалост е вече само история. Горските масиви са били с площ около 5000 декара. Освен тези площи е имало и множество по – малки частни горички.

Основните културни учреждения, намиращи се на територията на село Стряма, са Народно читалище „Христо Ботев“ и ОУ „Отец Паисий“.

За първи път въпросът за **читалище** се поставя на 15 декември 1928 година. В съгласия с тогавашните наредби и закони е изграден комитет, който от същата дата до 30 октомври 1930 година е извършвал следните функции: даване под наем на определените за читалището земи - 400 декара с които е било оземлено и училището. 5 % от приходите са се заделяли за читалището – за извършване на просветна дейност. Официално откриване на читалището в с. Стряма е извършено на 17 юни 1930 година. Присъствали са всички учители, чиновници, фелдшери и по – будните селяни. Ръководството на читалището успява да събере 150 тома книги. С това се слага и началото на библиотеката. Важен момент в живота на читалището е построяването на нова читалищна сграда, открита през 1961 година. Читалището разполага с голяма зрителна зала с 320 места, богата библиотека, широка сцена, гримьори, фойета и допълнителни помещения.

Сградата на **училището** е била дълга около двадесет метра и се издигала 4-5 стъпъла над земята. Имало е широк салон и четири стаи, като най – малката е била учителската, в която са се помещавали оскъдните учебни помагала. Учениците са били разпределени в четири класа. Училищната покъщнина е била стара: дълги чинове за 6 – 8 ученици, груби черни дъски. През 1926 година през нощта след Архангелов ден в тухлената училищна сграда избухва пожар и цялата постройка изгаря. От тоя ден класовете са се настанявали в часни къщи по различни краища на селото, както и в стаите в общината. През 1926 – 1927 година в първи клас е имало 15 ученика и 11 ученички; във втори клас 15 момчета и 1 момиче; в трети – 28 ученика. Сградата на това училище беше съборена преди няколко години, а преди да я съборят е построена нова сграда на 24- класно училище с централно отопление, физкултурен салон, ученически стол, асфалтиран двор с 8 физкултурни игрища.

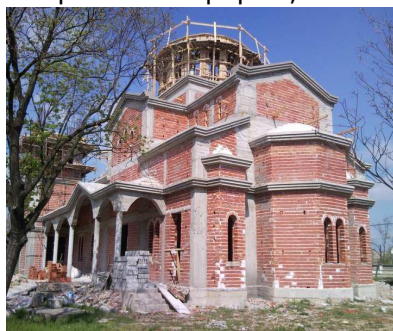

Църквата

Голямото земетресение през 1928 година разрушава тогавашната църква в селото. Нещастият, сполетяло всички хора, не им попречило веднага да построят друга малка църква параклис от събраните материали и оцелелите икони. Желанието им било след време отново да направят голяма църква. Годишите една след друга отминавали и едва през лятото на 1941 година започнал нов строеж за нова църква. Събраните материали стигнали да се иззидат стените до покрива и строежа бил замръзен поради липса на средства. Очаквали се по благоприятни времена, но вместо това започнала Втората световна война и годишите били особено неблагоприятни. През 1954 година имало изгледи строежа да продължи. Били струпани материали, спазарени майстори и и когато трябвало да се започне работа, строева отново бил спрял. Петдесет години са изминали от поставянето на основите на новата и доскоро незавършена църква.

През 2009 година тя беше срутена и започна строежа на нова църква. Средствата за нея бяха събрани от дарения от различни фирми, от населението в с. Стряма, както и от

общината и държавата.

Географското и природо – климатичното разположение на селото дава прекрасни условия за развитие на селскостопански дейности и отглеждане на животни. Тези две направления на селското стопанство – земеделие и животновъдство в различните етапи от развитието на с. Стряма са били основните източници на поминък на населението. Жителите на селото стопанисват площ от 42 993 декара, съгласно „Рекапитоляция“ - та на земите по културни видове и категория за експлоатация за 1990 година.

На 2 км югозападно от селото се намира държавното дивечово стопанство „Чикерица“. Там

могат да се видят множество видове животни. В стопанството се намира и бившата резиденция на Тодор Живков, която сега се ползва като настанителна станция. В началото на селото преди няколко години се създаде и индустриална зона, която носи името на общината в която се намира Стряма – индустриална зона Раковски. Там са построени редица чуждестранни предприятия, които осигуряват работа на хиляди хора,

не само от Стряма, но и от околните села, дори и от град Пловдив.

В промишлената зона на село Стряма се намира:

1. Централният склад на „Kaufland“ - Германия
2. "Иксетик" - Помпи за автомобилната индустрия - Германия
3. "Уйлям Хюз" - Производство на автомобилни седалки и педали - Англия
4. "Дзобеле България" - Производство на ароматизатори (Амби Пур, Фреш и др.)
5. Уникон - Производство на профили за ПВХ дограма
6. Рубикон - Консерви
7. АББ - Концерн за изработка на електронни компоненти - Шведско-Швейцарски
8. "Бруната-България" ООД - Цех за производство на абонатни станции
9. Лунатоне - БГ ООД - Електроника

2011 г.